

Wikipedia - hvad skal vi med det? – modul 2

Indhold

Introduktion
Fremgangsmåde
Lektion 3
Lektion 4

Digitale værktøjer som supplement til de faglige mål

- målrettet og kritisk informationssøgning
- vidensdeling og deltagelse i debat om samfundsmæssige problemstillinger

I dette andet af to moduler bliver klassen introduceret til Wikimedia Commons og idéen om frie medier. Klassen skal se nærmere på en række kunstværker fra Statens Museum for Kunst, indhente baggrundsoplysninger om de enkelte værker og koble dem konkret på artikler i Wikipedia, der behandler klassens tema.

Introduktion

Wikimedia Commons er en søsterplatform til Wikipedia, der blev grundlagt i 2004. Som navnet antyder er Wikimedia en platform for billeder, lyd og film. Alle medier på Wikimedia Commons er lagt op af frivillige. De kan indlejres direkte på en hvilken som helst artikel på Wikipedia. Alle medier på Wikimedia Commons er gratis og udgivet under åbne licenser. Alle må kopiere, bruge og ændre enhver fil, så længe de følger 'forfatterens' krav. Det indebærer som regel at man krediterer kilden, fotografen eller dem, der på andre måder har skabt værket. Og at man stiller de samme krav om kreditering, hvis man videreudgiver noget. Wikimedia Commons benytter sig derfor som udgangspunkt af Creative Commons licensen CC BY-SA: Attribution-ShareAlike, men også andre licenser, der rummer yderligere frihed for brug såsom CC0, CC BY og public domain. Alt dette er selvfølgelig under forudsætning af, at værkerne ikke krænker ophavsretten. En god tommelfingerregel er at et værk er i offentligt domæne hvis skaberen har været død i 70 år. Hvis et nyere værk lægges op, f.eks. et fotografi af statsminister Mette Frederiksen, så skal fotografen frivilligt give billedet en Creative Commons licens, som tillader andre at bruge billedet på samme vilkår.

At lægge f.eks. billeder op på Wikimedia Commons tilgængeliggør visuel viden for mennesker i hele verden. Om det er et billede af en vulkan i udbrud, en diktator eller et kunstværk af Anna Ancher, så lukker databasen op for, at alle kan få det at se. Også selvom de ikke læser aviser eller bor i nærheden af et kunstmuseum. Men det kræver, at nogen lægger det op og gør det relevant og synligt på portalen. Statens Museum for Kunst har i et samarbejde med wikipedianere, fået lagt værker ud på Wikimedia Commons under licensen public domain. Således kan billederne bruges frit i enhver sammenhæng over hele verden.

Kunstværkerne fra Statens Museum for Kunst eksisterer selvfølgelig i deres egen ret. Men de er også en del af historien og samfundet, en udvikling eller følelse hos kunstneren og et udtryk for en tid. Derfor kan en del af værkerne også være en visualisering af en periode, en problematik eller måske en tilbagevendende tilstand. F.eks. ensomhed, mistrivsel og fællesskaber blandt unge mennesker. I dette andet modul skal klassen derfor arbejde med kunsten i samspil med det igangværende tema.

Fremgangsmåde

Forberedelse - lærer

Forud for modul 2 er det en fordel at du som lærer får inspiration og viden om Wikimedia Commons. Følgende links giver et godt indblik.

- Wikimedia Commons danske forside -
https://commons.wikimedia.org/wiki/Main_Page?uselang=da
- Om at uploade værker på Wikimedia Commons -
https://commons.wikimedia.org/wiki/Commons:First_steps/Uploading_files?uselang=da
- Om at genbruge værker fra Wikimedia Commons -
https://commons.wikimedia.org/wiki/Commons:Reusing_content_outside_Wikimedia?uselang=da
- Dansk kunst tager Netflix -
<https://medium.com/smk-open/danish-art-takes-netflix-be58ccd405e2>

Herudover kan du se nærmere på de værker fra SMK på Wikimedia Commons, som passer ind i emnet. Er nogle af værkerne mere egnede end andre?

Overvej hvilke værker der er relevante for bestemte artikler på Wikipedia. Værker, der passer ind i klassens forløb og kunne fungere i deres egen ret som en del af en artikel.

Kunne maleriet xxx af kunstneren xxx bruges til at fortælle om kunstens portrættering af sårbarhed -
https://da.wikipedia.org/wiki/F%C3%B8lelsesm%C3%A6ssig_s%C3%A5rbarhed?

Eller kunne maleriet xxx af kunstneren xxx sige noget selvstændigt om emnet identitet -
<https://da.wikipedia.org/wiki/Identitet?>

Se videovejledningen 3.7 på <https://wikiforalle.dk/video/>, om at indsætte medier fra Wikimedia Commons på Wikipedia. Prøv evt. at koble et billede fra Wikimedia Commons på en artikel i Wikipedia for at teste værktøjerne.

Elevernes forberedelse

Forud for andet modul kan du bede eleverne læse om Wikimedia Commons. Nedenstående links giver eleverne en introduktion til emnet. Bed dem browse rundt, læse om kriterier for at uploade og regler for kreditering mv.

- Wikimedia Commons danske forside -
https://commons.wikimedia.org/wiki/Main_Page?uselang=da
- Se filmen om Wikimedia Commons (det er film 1.2 på siden <https://wikiforalle.dk/video/>)
<https://vimeo.com/795548094>
- Kort film om Wikimedia Commons <https://www.youtube.com/watch?v=ao2fNs3eFeE>
- Brugen af værker fra SMK - <https://www.berlingske.dk/kultur/dansk-kunst-paa-netflix>
- SMK forklarer om værker til fri download -
<https://www.smk.dk/article/vaerker-til-fri-download/>

Eleverne skal se videovejledning 3.7 på <https://wikiforalle.dk/video/> om hvordan de indsætter medier fra Wikimedia Commons på Wikipedia. Men de skal ikke lave prøveredigeringer derhjemme.

I stedet skal de bruge et kvarter på at se nærmere på et udvalg af relevante SMK-værker, der passer ind i klassens forløb. Du kan evt. foreslå dem at tage udgangspunkt i de artikler klassen arbejdede med i første modul. Alternativt kan det være en fri opgave, hvor de selv skal tolke hvilke artikler og SMK-værker, der passer sammen.

Lektion 3 – 45 min.

Konkrete forslag til den indledende fælles diskussion i klassen (15 min).

- ☐ Tal med eleverne om hvad Wikimedia er
- ☐ Lad eleverne diskutere hvor og hvordan Wikimedia kan gøre en forskel.
- ☐ Tal med eleverne om de udfordringer Wikimedia har. Om ophavsret og licenser.
- ☐ Hvor kunne de forestille sig at Wikimedia Commons medier skaber værdi?
- ☐ Kender de til konkret brug af medier fra Wikimedia Commons?
- ☐ Lad dem diskutere begrebet *Fri viden* i relation til medier/billeder.

Opgave 3 - Gruppearbejde

Sæt eleverne sammen to og to ved en fælles computer. Her skal de gøre følgende:

- Se nærmere på værker fra SMK, der passer ind i klassens tema.
- Koble ét af værkerne sammen med en relevant artikel på Wikipedia. Enten én af de artikler klassen arbejdede med i første modul eller en artikel de selv udvælger.
- Researche på kunstneren og finde relevante oplysninger, der kobler værket på den udvalgte Wikipediaartikel.
- Formulere en kort tekst, der kobler værk og artikel sammen - og publicere det.

Til denne opgave kan eleverne gå ind på www.wikiforalle.dk og finde vejledninger til opgaven.

Lektion 4 – 45 min

Opgave 3 færdiggøres.

Lærer og elever samler op på opgave 3 og gennemgår de enkelte ændringer på Wikipedia.

- Var der tekniske udfordringer? Blev de løst?
- Hvad fungerer og hvorfor?
- Hvor er der brug for justeringer?
- Fungerer koblingen mellem artikel og værk?
- Lad eleverne diskutere hvilken værdi koblingen har. Og for hvem.
- Lad eleverne overveje hvad pointen med dette forløb er.

Evaluerings af forløbet

Testkoordinatorer beder klassen og læreren om følgende:

- besvar kort Aha-slides/spørgeskema med spørgsmål om forløbet
- Hvad fungerede godt og hvorfor?
- Hvad var spændende?
- Hvad kunne fungere bedre?
- Vi fortæller at Wikiforalle.dk kan bruges hvis de får lyst til at fortsætte
- SMK vil følge op på alle bidrag og artikler, for at beskytte jeres arbejde

Efter sidste lektion

Samtlige af elevernes ændringer bør gennemgås af lærer og testkoordinatorer, således at der ikke er tvivl om kvaliteten af de tilføjede oplysninger mv.

Yderligere læsning

Værker fra SMK -

https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Images_released_under_the_CC0_1.0_Universal_License_by_Statens_Museum_for_Kunst

Muligheder og udfordringer med digitaliseret, fri kulturarv - <https://algoritmer.org/smk/>